

บทที่ 5

ผลการวิจัย

รูปแบบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา รายละเอียดของรูปแบบสรุปเป็นแผนภูมิ และความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 บทนำ

1. ความนำ
2. ความสำคัญของรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา
3. ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการที่เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

1. การจัดการของศูนย์การเรียนรู้
2. สื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้
3. กิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้
4. การจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้

ตอนที่ 3 การนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ไปใช้

1. เงื่อนไขการนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ไปใช้
2. วิธีการนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ไปใช้
3. การประเมินรูปแบบศูนย์การเรียนรู้

ตอนที่ 1

บทนำ

1. ความนำ

การจัดศูนย์การเรียนรู้เฉพาะสาขาวิชา เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ให้บริการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนในสาขาวิชาเฉพาะ เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งความรู้และศึกษาได้ด้วยตนเองตามความสนใจ และความสามารถที่แตกต่างกันในผู้เรียนแต่ละคน ดังเช่น สาขาแพทยศาสตร์ มีห้องปฏิบัติการเพื่อให้นักศึกษาแพทย์ได้ฝึกปฏิบัติ พัฒนาทักษะ และเรียนรู้ตามความสามารถของตน สาขาวิทยาศาสตร์ มีห้องปฏิบัติการเพื่อใช้ทดลอง พัฒนาทักษะ ค้นคว้า และเรียนรู้งาน ซึ่งแต่ละสาขาผู้เรียนต้องมีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้มีความชำนาญ

จากการสำรวจเบื้องต้น พบว่า ในประเทศไทยมีศูนย์การเรียนรู้ด้านจำนวนจำกัด และมีรูปแบบการจัดตั้งที่ไม่ชัดเจน ซึ่งส่วนใหญ่จัดให้บริการอยู่ในส่วนหนึ่งของหอสมุดกลาง ศูนย์สื่อการศึกษา ซึ่งให้บริการสื่อการเรียนการสอนด้านดนตรีไม่ครอบคลุมกับความต้องการของอาจารย์และนิสิต นักศึกษาสาขาดนตรี ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษา ในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนด้านดนตรี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์อาจารย์ด้านดนตรี พบว่า นิสิตต้องการให้มีห้องสมุดดนตรี เพื่อนิสิตสามารถฟังเพลงต่างๆ หรือชมการแสดงดนตรีได้ตามที่ตนสนใจจากสื่อที่จัดเตรียมไว้ ตามบทเรียนที่ได้เรียนรู้ไปจากชั้นเรียน จึงควรมีการพัฒนาสื่อประกอบการเรียนนอกเวลา ได้แก่ การจัดตั้งห้องสมุดดนตรี เพื่อส่งเสริมการเรียนของนิสิต เนื่องจากสาขาดนตรี เป็นสาขาหนึ่งที่มีความเฉพาะด้าน ผู้เรียนต้องฝึกฝนให้มีความชำนาญเฉพาะด้านดนตรี ซึ่งดนตรีเป็นเรื่องของเสียง ผู้เรียนจะต้องได้ฟัง ได้เล่น เพื่อเป็นการฝึกทักษะและพัฒนาศักยภาพตนเอง จึงควรมีห้องที่รวบรวมหนังสือโน้ตเพลง หรือซีดี ไว้ให้นิสิตได้เข้ามาศึกษาหาความรู้หรือทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ และจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน เกิดผลงานต่างๆ และงานวิจัยของนิสิตจำนวนมาก จึงควรมีที่รวบรวมหรือสถานที่จัดแสดงนิทรรศการผลงานของนิสิต เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนด้านดนตรี ให้ได้มาตรฐานทัดเทียมอารยประเทศต่อไป

จากปัญหาที่กล่าวมา แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาคือ ควรมีการพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา โดยอาศัยศาสตร์ความรู้ด้านเทคโนโลยีการศึกษาด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านดนตรีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของต้นแบบชิ้นงาน

1. เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา แก่สถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีรูปแบบและองค์ประกอบที่ชัดเจนในการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

3. ผลการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และความต้องการที่เกี่ยวกับศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

การวิจัยสภาพ ปัญหา ของศูนย์การเรียนรู้ดนตรี พบว่า สาขาดนตรีศึกษามีสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่จำกัด จึงมีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นิสิต นักศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะห้องซ้อมเดี่ยว และห้องซ้อมสำหรับกลุ่มย่อย (Chamber music) ที่มีคุณภาพ ส่วนการบริการอื่นๆ เช่น สถานที่ให้บริการฟังเพลง เครื่องดนตรีต่างๆ ควรมีการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ และปรับเปลี่ยนให้มีความทันสมัย และมีจำนวนเพียงพอกับความต้องการของนิสิต นักศึกษา

สภาพปัจจุบันสาขาวิชาดนตรีศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา อาจารย์และนิสิต นักศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริการ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และการจัดพื้นที่ โดยพบว่า สถานที่รวบรวมหนังสือ วารสารที่เกี่ยวกับดนตรี โน้ตเพลง ซีดี ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในหอสมุดกลาง รองลงมา คือ ห้องสมุดดนตรีของคณะ ซึ่งตั้งในมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนด้านดนตรีโดยเฉพาะ และอันดับสุดท้าย คือ ห้องสมุดศิลปนิเทศ เป็นที่รวบรวมความรู้ทั้งด้านดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งตั้งอยู่ในคณะที่มีการเรียนการสอนทั้งด้านดนตรี และนาฏศิลป์ โดยทั้ง 4 ด้าน พบรายละเอียด ดังนี้ 1) ด้านการบริการ มีการให้บริการสื่อ วัสดุอุปกรณ์ด้านดนตรี เช่น หนังสือ โน้ตเพลง ซีดี ให้ใช้เฉพาะภายในห้องที่ให้บริการ บางแห่งมีบริการยืม - คืนวัสดุอุปกรณ์ด้านดนตรี เช่น หนังสือ โน้ตเพลง ซีดี เครื่องดนตรี 2) ด้านสื่อการเรียนการสอน ให้บริการหนังสือด้านดนตรี โน้ตเพลง ซีดี เครื่องเล่นซีดี/วีซีดี/ดีวีดี และคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล ซึ่งสื่อต่างๆ ที่ให้บริการไม่มีความหลากหลายหรือตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้บริการ คณาจารย์ส่วนใหญ่จึง

นำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนของส่วนตัวมาใช้ประกอบการสอน 3) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีการเปิดสอนโปรแกรมพื้นฐานด้านดนตรี เช่น Finale, Sibelius ,Logic Pro โดยจัดขึ้นในหลักสูตรการเรียนการสอน และให้คำปรึกษา แนะนำด้านดนตรีโดยอาจารย์ด้านดนตรี 4) ด้านการจัดพื้นที่ภายใน สาขาวิชาดนตรีศึกษา ห้องซ้อมขนาดต่างๆ มีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของนิสิต นักศึกษารวมทั้งสถานที่ให้บริการฟังเพลง และสถานที่ให้บริการคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนดนตรี และการทำงาน

อาจารย์ และนิสิต นักศึกษาจึงมีความต้องการในการจัดรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาในระดับมากที่สุด พบว่า ระดับมากที่สุด คือ ควรมีการจัดห้องขนาดต่างๆ ตามลักษณะการใช้งานให้เพียงพอกับความต้องการของอาจารย์และนิสิต นักศึกษาตามลำดับ ดังนี้ ห้องสำหรับแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music) ประมาณ 3-8 ห้อง รองลงมาคือ ห้องซ้อมเดี่ยว สำหรับเรียนทักษะเพิ่มเติมนอกชั่วโมงเรียน โดยอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำให้แก่ไขในจุดบกพร่อง และห้องซ้อมดนตรีขนาดกลาง (3-8 คน) นอกจากนี้ คณาจารย์เห็นว่า ควรมีสถานที่รวบรวมหนังสือ วารสารที่เกี่ยวกับดนตรี โน้ตเพลง ซีดีเพลง ส่วนนิสิต นักศึกษาเห็นว่าควรมีการให้คำปรึกษา แนะนำด้านดนตรีโดยอาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีด้วย

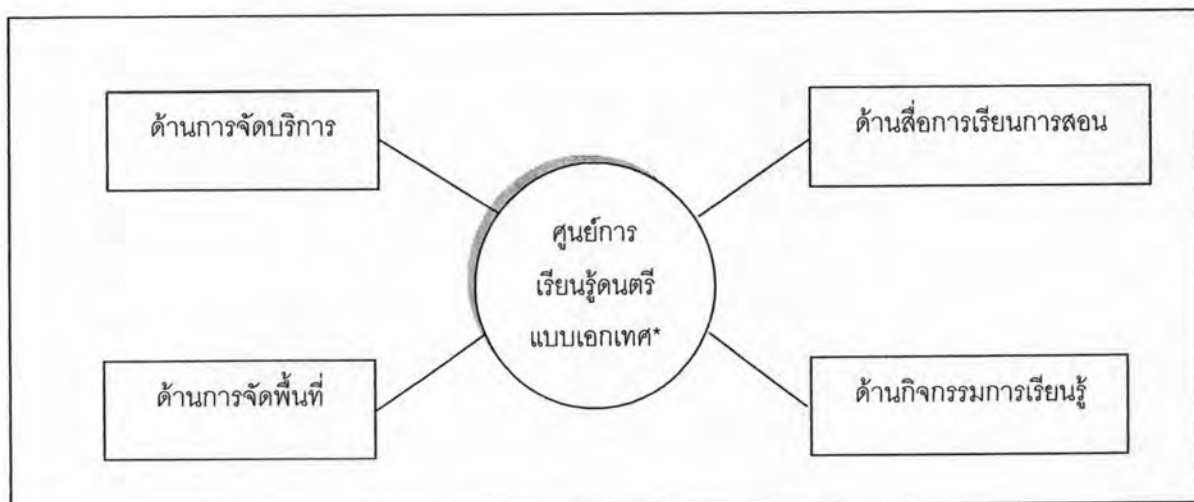
จากการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันสาขาวิชาดนตรีศึกษาในประเทศไทย ยังขาดอุปกรณ์ทางการเรียนการสอนดนตรีทุกด้าน และยังไม่มีความรู้พื้นฐานที่ดีในการสรรหาสื่อการสอน รวมทั้งโน้ตเพลง ซีดี ฯลฯ จึงควรมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ให้บริการทั้งโสตทัศนูปกรณ์และอุปกรณ์ทางวิชาการด้านดนตรี ตำราไทยและต่างประเทศที่ทันสมัย เพื่อให้อาจารย์ และนิสิต นักศึกษาได้มีความรู้ทันข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงด้านดนตรีอย่างเป็นระบบ โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลโดยตรงตลอดจนห้องซ้อมและห้องแสดงควรได้รับการออกแบบที่เหมาะสมและมีจำนวนที่พอเพียงกับความต้องการ โดยอาจารย์ และนิสิตนักศึกษาเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ 98.92 และ 98.18 ตามลำดับ

ตอนที่ 2

รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา หมายถึง สถานที่ที่รวบรวมความรู้เนื้อหาทางด้านดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดพื้นที่เป็นสัดส่วนและการจัดบริการให้ความรู้ และเป็นสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะ และสนับสนุนการเรียนของนิสิต นักศึกษาเกี่ยวกับดนตรี ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามความสามารถของตน ทั้งนี้อาจเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร การซ่อมเสริม หรือการเสริมพิเศษ จากสื่อการสอนต่างๆ และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี เพื่อเป็นการตอบสนองการเรียนทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการ ด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ และด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ สามารถสรุปเป็นศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 องค์ประกอบของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีแบบเอกเทศทั้ง 4 ด้าน

ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี ควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้แบบเอกเทศ* คือ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่แยกอิสระจากห้องเรียน มีลักษณะเป็นห้องหรือสถานที่เอกเทศ ตั้งขึ้นในบริเวณศูนย์กลางอาคารเรียน

* หมายถึง ข้อยุทธการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ต่างๆ ของสาขาวิชาดนตรีศึกษา* เพื่อความสะดวกและคล่องตัวในการให้บริการ ภายในประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านดนตรีพร้อมในห้องหรืออาคาร ใช้สำหรับฝึกปฏิบัติการในด้านต่างๆ มีการดำเนินงานแบบอิสระโดยมีสาขาวิชาดนตรีศึกษาเป็นผู้ดำเนินงานรับผิดชอบ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี จึงควรมีความรู้ความเข้าใจด้านดนตรี เช่น อาจารย์ด้านดนตรีประจำศูนย์การเรียนรู้โดยเฉพาะ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีประจำศูนย์การเรียนรู้โดยเฉพาะ* และผู้ที่จบการศึกษาทางด้านดนตรี*

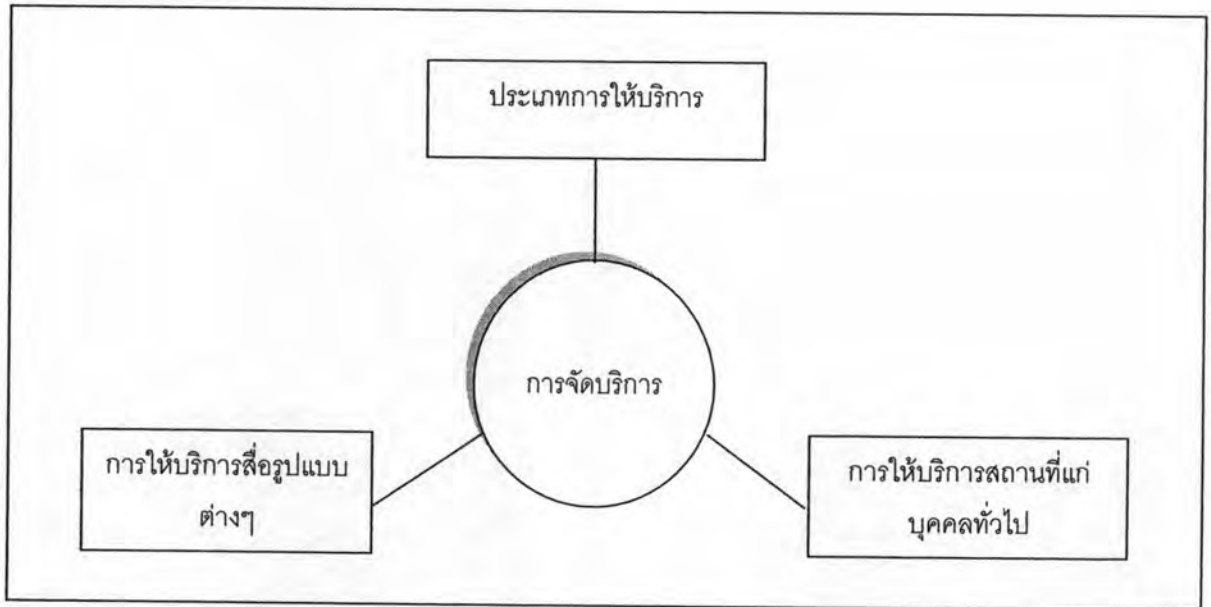
ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการ ด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ และด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดบริการ จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียนรู้ การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ และการให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป
2. ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ สื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี โดยสื่อประเภทเสียงจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเพลงดนตรีไทย และประเภทเพลงดนตรีสากล และสื่อโสตทัศนอุปกรณ์
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็น 4 ประเภท คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่ม* การจัดกิจกรรมรายบุคคล* และการจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป*
4. ด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ จำแนกเป็น 3 ประเภท คือ การจัดพื้นที่สำหรับให้บริการ การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และการจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ จากการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรีทั้ง 3 ประเภท จึงนำมาสู่การจัดวางพื้นที่การใช้งานตามลักษณะของสื่อกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

องค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของศูนย์การเรียนรู้ดนตรี คือ ด้านการจัดบริการ ด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ และด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

* หมายถึง ข้อยุทธการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

1. ด้านการจัดบริการ

แผนภูมิที่ 5 องค์ประกอบการจัดการบริการภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

การจัดการบริการของศูนย์การเรียนนั้นมีความสำคัญมาก เป็นการบริการ การให้ การต้อนรับ และการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการด้วยความเอาใจใส่ ให้ผู้ที่มาใช้บริการได้รับความสะดวก และการจัดการบริการด้านต่างๆ เพื่อบรรลุจุดประสงค์หลักของศูนย์การเรียน คือ เป็นแหล่งจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และเป็นแหล่งรวบรวมอุปกรณ์การเรียนแก่อาจารย์ นิสิต นักศึกษาในสถาบัน และบุคคลทั่วไป เพื่อพัฒนา ค้นคว้า สร้าง และเรียนรู้งานตามอัตราความก้าวหน้าของตนเอง ด้านการจัดการสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียน การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ และการให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป โดยมีรายละเอียดหน้าที่การให้บริการภายในศูนย์การเรียนด้านดนตรี ดังนี้

1.1 ประเภทการให้บริการในศูนย์การเรียน ประกอบด้วย การบริการยืม-คืน เฉพาะภายในศูนย์* การบริการยืม-คืนระหว่างศูนย์ฯ ต่างๆ การค้นหาข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์* บริการสืบค้นข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต* ให้คำปรึกษาในการใช้สื่อการเรียนการสอน การผลิตสื่อการเรียน การสอน และการใช้ศูนย์ฯ อำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ และการผลิตสื่อการเรียนการสอน อำนวย

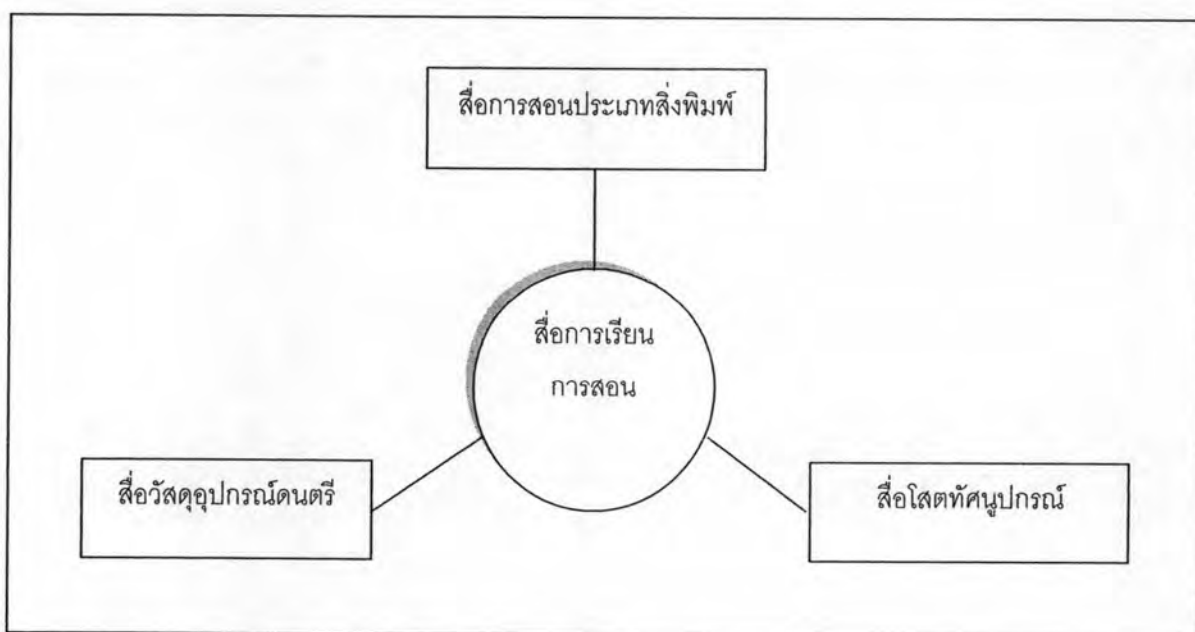
* หมายถึง ขอรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าจำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ความสะดวกในการใช้ศูนย์ฯ วางแผนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน จัดนิทรรศการ เพื่อประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนรู้ดนตรี และจัดประชาสัมพันธ์สื่อประเภทสิ่งพิมพ์และนวัตกรรม เครื่องมือ สื่อ โสตทัศนูปกรณ์ด้านดนตรี

1.2 การให้บริการสื่อรูปแบบต่างๆ ประกอบด้วย การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ สำหรับการศึกษาและผลิตสื่อการสอนทุกประเภท จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับงานด้านการผลิตและช่วยสอน ซ่อมแซม บำรุง รักษา วัสดุและสื่อต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดี จัดและเก็บรักษาอย่างเป็นระบบพร้อมที่จะให้บริการ* บริการสื่อการเรียนการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสารดนตรี ฯลฯ บริการให้ชมวีดีโอ วีซีดี หรือดีวีดีเกี่ยวกับด้านดนตรี และบริการสื่อมัลติมีเดีย

1.3 การให้บริการสถานที่แก่บุคคลทั่วไป ประกอบด้วย สถานที่เพื่อจัดการศึกษาซ่อมเสริม ฝึกอบรม และการวิจัย แก่บุคคลทั่วไป สถานที่เพื่อเรียนทักษะเพิ่มเติมแก่บุคคลทั่วไป* สถานที่จัดกิจกรรมการแสดงดนตรีแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป* และเป็นศูนย์กลางการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ และเผยแพร่ข่าวสารทันสมัย*

2. ด้านสื่อการเรียนการสอน

แผนภูมิที่ 6 องค์ประกอบสื่อการเรียนการสอนภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

* หมายถึง ข้อยุบายการที่ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า เป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

ด้านสื่อการเรียนการสอน จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี โดยสื่อประเภทเสียงจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ดนตรีไทย และดนตรีสากล และสื่อโสตทัศนอุปกรณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย หนังสือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรี เอกสาร/ตำราเรียน/แบบเรียนเกี่ยวกับดนตรี หนังสืออ้างอิง เช่น พจนานุกรมดนตรี สารานุกรมดนตรี หนังสือหายาก เช่น หนังสือต้นฉบับ นิตเพลงต้นฉบับที่มีความเก่าแก่ รายงานการวิจัย/ ค้นคว้า ที่เกี่ยวข้องกับดนตรี (Research Collection) ผลงานนิสิตระหว่างเรียนที่ดีเด่น/ ผลงานโครงการของนิสิตชั้นปีที่ 4 (Senior Project) นิตเพลงต่างๆ หนังสือแนะนำแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี นิตยสารดนตรี วารสารดนตรี หลักสูตรด้านดนตรีของสถาบันต่างๆ ชุดการสอน รูปภาพ เช่น เครื่องดนตรีประเภทต่างๆ นักประพันธ์เพลง เป็นต้น และแผนภูมิ เช่น การเปิด-ปิดนิ้วของเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ

2.2 สื่อวัสดุอุปกรณ์ดนตรี ประกอบด้วย เครื่องดนตรีขนาดใหญ่ เช่น เปียโน หรือแกรนด์เปียโน เป็นต้น ตัวอย่างเครื่องดนตรี แผ่นซีดีเพลงดนตรีไทย/สากล เทปเพลงดนตรีไทย/สากล เทปวีดิทัศน์การแสดงดนตรีไทย/สากล แผ่นวีซีดี ดีวีดี และวีดิทัศน์ การแสดงดนตรีไทย/สากล แผ่นวีซีดี ดีวีดี และวีดิทัศน์ประเภทภาพยนตร์เพลง (Musical film) โดยสื่อประเภทเสียงจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเพลงดนตรีไทย และประเภทเพลงดนตรีสากล ดังนี้

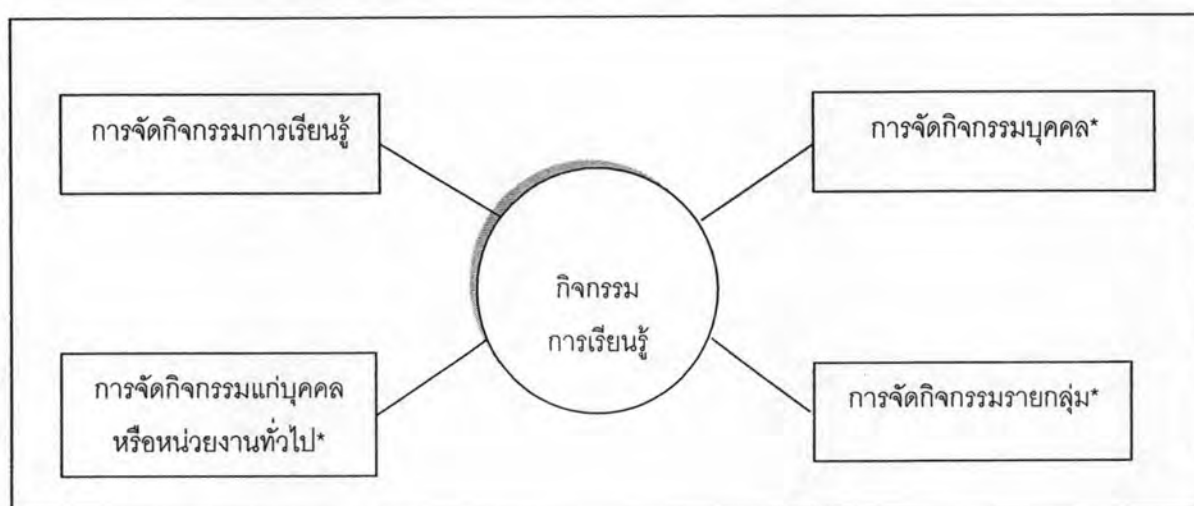
2.2.1 ประเภทเพลงดนตรีไทย ประกอบด้วยเพลงประเภทต่างๆ ดังนี้ เพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เพลงพื้นบ้านไทย ประเภทเพลงขับร้อง เช่น เพลงเถา เพลงตับ และเพลงเกร็ด เป็นต้น ประเภทเพลงบรรเลง เช่น เพลงโหมโรง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเรื่อง เพลงหางเครื่อง และเพลงออกภาษา เป็นต้น

2.2.2 ประเภทเพลงของดนตรีสากล ประกอบด้วยเพลงประเภทต่างๆ ดังนี้ เพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เพลงพื้นบ้านประเทศต่างๆ ประเภทของบทเพลง เช่น ซิมโฟนี (Symphony) คอนแชร์โต (Concerto) โอเปร่า (Opera) ดนตรีบรรยายเรื่องราว (Program Music) บัลเลต (Ballet) แชมเบอร์มิวสิก (Chamber Music) โซนาตา (Sonata) เพลงชุด (Suite) เพลงร้อง เช่น ออราทอริโอ (Oratorio) แคนตาตา (Cantata) แมส (Mass) แชนท์ (Chant) ฯลฯ เพลงสไตส์ต่างๆ และเพลงป๊อปปูล่า (Popular Music)

* หมายถึง ข้อยุทธการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

2.3 สื่อโสตทัศนูปกรณ์ ประกอบด้วย เครื่องเสียง โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เครื่องเล่นเทปตลับ เครื่องเล่นซีดี ดีวีดี/mp3/mp4 คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นแบบพกพาที่รองรับไฟล์ดิจิทัล เช่น iPod สื่อที่ใช้สายเคเบิล จานดาวเทียม เช่น เคเบิลทีวี อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

แผนภูมิที่ 7 องค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และความสามารถของผู้เรียน จากกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคลที่ทางศูนย์การเรียนจัดขึ้น โดยครูผู้สอนทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมกลุ่ม* การจัดกิจกรรมรายบุคคล* และการจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป* โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การสอนเนื้อหาตามระดับความสามารถของผู้เรียน การจัดประชาสัมพันธ์ศูนย์การเรียนด้านดนตรี* การจัดนิทรรศการที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการ เช่น วันสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีการแสดงคอนเสิร์ตของวงต่างๆ * การจัดแสดงแนะนำ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ด้านดนตรี ใหม่ประจำเดือน หรือตามวาระ และการจัดแนะแนวการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี*

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

3.2 การจัดกิจกรรมกลุ่ม* ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนเนื้อหาตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนเป็นกลุ่ม* การจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นกลุ่ม* การจัดการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้คอมพิวเตอร์เป็นกลุ่ม เกี่ยวกับโปรแกรมพื้นฐานด้านดนตรี เช่น Finale, Sibelius, Garage Band, Logic Pro เป็นต้น* กิจกรรมการชมวีดีโอ วีซีดี หรือดีวีดี เป็นกลุ่ม กิจกรรมการแสดงดนตรีเป็นวงขนาดเล็ก (Chamber Music) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรวมกลุ่มตามความสนใจ จัดกิจกรรมการเรียนร่วมกันตามกลุ่มความสนใจ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตามความสามารถที่ใกล้เคียงกัน จัดกิจกรรมแยกตามระดับความสามารถ

3.3 การจัดกิจกรรมรายบุคคล* ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนเนื้อหาตามหลักสูตรให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การจัดการกิจกรรมสอนเครื่องดนตรีตามวิชาเอกเป็นรายบุคคล* การเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นรายบุคคล กิจกรรมการชมวีดีโอ วีซีดี หรือดีวีดี เป็นรายบุคคล และกิจกรรมการแสดงเดี่ยวดนตรี (Solo)*

3.4 การจัดกิจกรรมแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป* ประกอบด้วย การศึกษาซ่อมเสริม ผูกอบรม และการวิจัย แก่บุคคลทั่วไป การเรียนทักษะเพิ่มเติมแก่บุคคลทั่วไป การจัดการการแสดงดนตรีแก่บุคคลหรือหน่วยงานทั่วไป การจัดกิจกรรมร่วมมือกับสถาบันและองค์กรอื่นๆ เช่น กรมศิลปากร ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สถาบันดนตรียามาฮาฯลฯ * และการจัดกิจกรรมในช่วงปิดเทอม เช่น การสอนทักษะเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ การสอนทฤษฎีดนตรี แก่บุคคลทั่วไป *

4. ด้านการจัดพื้นที่

การจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้การจัดศูนย์การเรียนรู้สามารถใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่าให้มากที่สุดและมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของศูนย์การเรียนรู้เป็นหลัก รวมทั้งสถานที่ตั้งอาคาร องค์ประกอบเหล่านี้ย่อมทำให้ศูนย์การเรียนรู้ประสบความสำเร็จมากขึ้น แต่ทั้งนี้ศูนย์การเรียนรู้แต่ละแห่งไม่จำเป็นต้องมีการจัดผังพื้นที่ เหมือนกันทั้งหมด แต่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละแห่ง โดยด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี จำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ การจัดพื้นที่สำหรับให้บริการ การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และการจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ (แผนภูมิที่ 8)

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

แผนภูมิที่ 8 องค์ประกอบการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

องค์ประกอบการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรีจำแนกได้เป็น 3 ประเภท โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การจัดพื้นที่สำหรับให้บริการ ประกอบด้วย พื้นที่สำหรับทำงานของบุคลากร บริการยืม-คืน* พื้นที่สำหรับเก็บสื่อโสตทัศนฯ ยืม-คืน ตรวจเช็ค ซ่อมบำรุงสื่อโสตทัศนฯ ห้องบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*พื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการ พื้นที่พักผ่อน และให้บริการเครื่องดื่มแก่ผู้ใช้บริการ พื้นที่ภายนอกศูนย์ฯ เป็นลานแสดงดนตรี* และพื้นที่สำหรับมุมความรู้*

4.2 การจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ประกอบด้วย พื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคล* พื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรมโดยเฉพาะ อยู่มุมหนึ่งหรือด้านหนึ่ง แยกออกจากบริเวณอื่นๆ* พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อโสตทัศนฯโดยเฉพาะ ห้องฉายวิดีโอทัศนฯโดยเฉพาะ* และมุมสำหรับบริการซีดีรอม และมัลติมีเดีย

4.3 การจัดพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ ประกอบด้วย ห้องสำหรับทำกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม* พื้นที่สำหรับการใช้สื่อคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะ และแยกจากบริเวณอื่นๆ* ห้องอัดเสียงที่มีคุณภาพ* และห้องสำหรับจัดแสดงคอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music)

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

แผนภูมิที่ 9 รายละเอียดการจัดวางพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

จากการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ดนตรีทั้ง 3 ประเภท สามารถจัดวางพื้นที่การใช้งาน ตามลักษณะของสื่อและกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี โดยแบ่งพื้นที่การใช้งานออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนหน้า ส่วนกลาง และส่วนหลัง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

พื้นที่ส่วนหน้า คือ บริเวณทางเข้าออกของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีเป็นพื้นที่สำหรับการให้บริการ โดยทางเข้าออกของศูนย์การเรียนรู้ดนตรีควรอยู่ใกล้ถนน หากเป็นไปได้ควรมีทางเข้าออกสองทาง คือ สำหรับเจ้าหน้าที่ และสำหรับผู้เข้าใช้บริการ บริเวณทางเข้า-ออกควรเป็นโถงโล่ง เพื่อใช้เป็นพื้นที่

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับจัดป้ายนิเทศและนิทรรศการ ลานจัดกิจกรรมการแสดงคอนเสิร์ตทั้งภายใน/ภายนอก*
ศูนย์การเรียนรู้ พื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่ ให้บริการต้อนรับ หรือให้คำปรึกษา และบริการยืม-คืน
มุมบริการสืบค้นข้อมูลทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และมุมพักผ่อน ให้บริการเครื่องดื่มแก่ผู้ใช้บริการ
หรือร้านค้าเฟ

พื้นที่ส่วนกลาง อยู่ถัดเข้ามาจากพื้นที่สำหรับการให้บริการ เป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ จัดวาง
ชั้นหนังสือด้านดนตรี งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และวารสาร* พื้นที่ให้บริการคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต
พื้นที่สำหรับศึกษารายบุคคลหรือรายกลุ่ม* พื้นที่ว่างสำหรับทำกิจกรรมโดยเฉพาะ อยู่มุมหนึ่งหรือ
ด้านหนึ่ง* พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อโสตทัศนโดยเฉพาะ มุมสำหรับบริการซีดีรอม และมัลติมีเดีย ห้องฉาย
วีดิทัศน์โดยเฉพาะ* ห้องสัมมนา และห้องประชุมขนาดเล็ก

พื้นที่ส่วนหลัง เป็นพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เสียงอาจทำให้รบกวน
กับผู้ที่ต้องการความเงียบ จึงควรแยกออกห่างกับพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ ในส่วนนี้ประกอบด้วย พื้นที่
ให้บริการคอมพิวเตอร์สำหรับทำงานเพลง ห้องสำหรับจัดกิจกรรมรายบุคคลหรือรายกลุ่ม* ห้องแสดง
คอนเสิร์ตขนาดเล็ก (Chamber Music)* ห้องอัดเสียงที่มีคุณภาพ* ห้องเก็บซ่อมบำรุง และห้องทำงาน
ของเจ้าหน้าที่

* หมายถึง ข้อรายการที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีใน
สถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 3

การนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีไปใช้

1. เงื่อนไขการนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

การนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ จะต้องดำเนินการตามเงื่อนไข ข้อตกลง และข้อจำกัดบางประการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานใดด้านดนตรี ที่นำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษานี้ไปใช้ ต้องจัดองค์ประกอบให้ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดบริการ ด้านสื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ และด้านการจัดพื้นที่ในศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานใดด้านดนตรี ที่ต้องการนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษานี้ไปใช้ หากไม่สามารถจัดตั้งได้ตามต้นแบบที่นำเสนอ สามารถปรับเปลี่ยนหรือยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม โดยข้อรายการที่มีเครื่องหมาย * คือ ข้อรายการที่จำเป็นในการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ส่วนข้อรายการอื่น คือ ข้อรายการประกอบที่จะทำให้ศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์ และสนับสนุนการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ศูนย์การเรียนรู้ด้านดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาในงานวิจัยนี้ ออกแบบเพื่อใช้สำหรับพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับนิสิต นักศึกษา และอาจารย์ด้านดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากนิสิต นักศึกษา อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ดังนั้น หากหน่วยงานใดต้องการนำรูปแบบการจัดการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาไป ต้องมีการประยุกต์เพิ่มเติม และปรับปรุงรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ให้เหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานนั้นๆ

2. วิธีการนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

2.1 สถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานใดที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาในงานวิจัยนี้ไปใช้ ต้องมีการวางแผนการดำเนินการศูนย์การเรียนรู้ โดยกำหนดจัดสรรงบประมาณ คณะกรรมการดูแลศูนย์การเรียนรู้ และจัดหาปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ สถานที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้ การจัดบริการ สื่อการเรียนการสอนในศูนย์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนใน

ศูนย์การเรียนรู้ และบุคคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้

2.2 เมื่อมีการวางแผนการดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว การนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละด้านไปใช้ สามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1) ด้านการจัดบริการ หากไม่สามารถจัดบริการได้ตามต้นแบบ ควรจัดข้อรายการเบื้องต้นที่ศูนย์การเรียนรู้ควรจัดบริการ โดยขึ้นอยู่กับงบประมาณและความเหมาะสมขององค์กร

2) ด้านการจัดกิจกรรม อาจารย์ประจำศูนย์การเรียนรู้เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ ควรพิจารณาตามความพร้อมของนิสิต นักศึกษา และนิสิต นักศึกษา และควรให้ลงชื่อแสดงความต้องการจัดกิจกรรมในหัวข้อที่ตนสนใจ เพื่อจัดกิจกรรมกลุ่มหรือรายบุคคลขึ้น ตามความเหมาะสม

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน หากมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ สามารถลดทอนสื่อการเรียนการสอนได้ แต่ควรให้มีประเภทของสื่อการสอนที่หลากหลาย และสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม

4) ด้านการจัดพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ สามารถแบ่งพื้นที่ได้เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนหน้าเป็นพื้นที่สำหรับการบริการ ส่วนกลางเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ และส่วนหลังเป็นพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติ โดยจัดวางพื้นที่การใช้งานตามลักษณะของสื่อและกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

3. การประเมินรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ดนตรี

3.1 การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดตั้ง และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการก่อนที่จะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษา

3.2 สถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานใดที่นำรูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ดนตรีในสถาบันอุดมศึกษาในงานวิจัยนี้ไปใช้ ต้องมีการประเมินการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้เป็นระยะ โดยศึกษา ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน และความต้องการของผู้ใช้บริการเพื่อปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น